

Analys Malin Picha Edwardsson

Innovation med förhinder
– samarbetet mellan
tekniker och journalister

I en snar framtid måste tekniskt kunnig och redaktionell personal jobba allt tätare tillsammans. Ett gemensamt projekt mellan KTH och JMK visar var svårigheterna och utmaningarna finns.

» Hösten 2015 genomfördes ett projekt, där journalistutbildningen vid Stockholms universitet (JMK) samarbetade med medieteknikutbildningen vid Kungliga Tekniska högskolan (KTH). I projektet involverades dessutom Anna Careborg, premiumchef på Svenska Dagbladet.

Då de existerande kurserna på JMK (Storylab – en delkurs i kandidatkursen i journalistik) och KTH (Future of Media) delvis hade olika inriktningar, blev första utmaningen att integrera dem i en kurs, eller åtminstone låta studenterna i kurserna arbeta tillsammans på olika sätt under höstterminen. Detta fungerade bara delvis, och i slutändan hängde mycket av samarbetet på studenternas egen vilja att samarbeta. Till de mer oväntade svårigheterna hörde att få andra lärare, framför allt på KTH, att förstå vikten av samarbete och förmå dem att bryta invanda arbetssätt.

Under de första veckorna efter kursstarten ägnades mycket tid åt att planera, diskutera, argumentera och försvara beslutet att samarbeta över universitetsgränserna. Matilda E Hanson som var kursansvarig på JMK hade fått ett större bidrag från Stockholms universitet för pedagogisk kvalitetsutveckling, och detta bekostade en stor del av kostnaderna för externa föreläsare och liknande. Men samarbetet mellan KTH och JMK byggde på frivillighet. Byråkra-

**MALIN PICHA
EDWARDSSON**

Doktor i Medieteknik och lärare och forskare vid avdelningen för Medieteknik och Interaktionsdesign på KTH. Hon doktorerade i maj 2015 med avhandlingen "Towards a sustainable media system" som fokuserar på framtidens mediasystem i förhållande till miljö och hållbarhet. Under 2016 forskar hon i det Vinnova-finansierade projektet "Teknik, tjänster och berättande för framtidens mediekonsumtion".

**Medie
världen
Premium**

tin i universitetsvärlden är så pass komplicerad att frivillighet är den enda vägen att gå, om sådana här typer av samarbeten ska fungera lätt och smidigt.

Efter kursstarten i slutet på augusti följde fem veckor med föreläsningar tre till fyra gånger i veckan. Sammanlagt föreläste tolv externa gäster på kursen under dessa veckor, utöver de föreläsare som arbetar som universitetslärare på JMK eller KTH. Dessutom gjordes ett studiebesök på Svenska Dagbladet, som också bidrog med flera föreläsare.

Det hölls också seminarier med KTH-studenterna kring berättande i olika former, inte minst storytelling i journalistiken. För många studenter var detta ämne något helt nytt, även om de flesta hade en personlig relation till storytelling på olika sätt. Intrycket var att studenterna värdesatte årets tema "The future of Storytelling" även om många tyckte att det skulle bli svårt.

Under dessa fem veckor hade inte kursen på JMK formellt börjat än. Den började först i oktober. JMK-studenterna blev därför inbjudna att komma på föreläsningarna, som gavs på KTH, på sin fritid. Vi var mycket spända på att se om det skulle dyka upp några JMK-studenter på föreläsningarna. KTH är stort och kanske lite skrämmande och många kanske skulle tveka att komma dit.

Men de kom! De flesta JMK-studenterna som gick kursen dök även upp på föreläsningarna på KTH. De satt dock ofta för sig själva, och det var tydligt vilka studenter som hörde till KTH och vilka som hörde till JMK.

Fördelningen mellan KTH- och JMK-studenter var väldigt ojämn. Det var ett sextiotal KTH-studenter och ett tiotal JMK-studenter. Drygt hälften av KTH-studenterna var kvinnor, och ungefär två tredjedelar av JMK-studenterna. Snittåldern för KTH-studenterna var 24 år, medan snittåldern för JMK-studenterna var något högre, 27 år. Alla hade det gemensamt att de var i slutet på sin utbildning, och för JMK-studenternas del betydde det att någon eller några personer försvann under kursens gång då de fick jobb.

Den sjätte veckan på terminen höll konsulten Robb Montgomery en workshop med studenterna kring berättande i mobilen, som avslutades med ett minihackathon. Den här gången ville vi att KTH-studenterna skulle komma till JMK och ta del av undervisningen där. Det visade sig inte heller vara något problem – flera av KTH-studenterna uttryckte att det var särskilt givande att byta campus och därmed få nya perspektiv på sina studier.

Föreläsarna var exempelvis **Helena Bengtsson** från The Guardian,

Jonas Tellander
Storytel,

Frida Boisen
Bonnier Tidskrifter,

Jenny Nordberg, frilans
och SvD-medarbetare i
New York,

Björn Engström från
Forsman och Bodenfors.

Anna Swartling från
Scania föreläste om
arbete i projektgrupper,
vilket blev en vändpunkt
för många studenter.

Workshopen var tänkt att bli ett avstamp in i kursens andra fas, då studenterna skulle arbeta tillsammans i projekt under resten av terminen. Då hade JMK-studenterna formellt börjat sin kurs, och fokus var nu att få dem att jobba ihop. Det visade sig svårare än vi kunde ana.

Studenterna delades in i projektgrupper med i genomsnitt fyra KTH-studenter och en JMK-student i varje grupp. (JMK-studenterna räckte inte riktigt, så några grupper bestod enbart av KTH-studenter.) Sedan fick de anmäla intresse för olika fördjupningsområden på temat framtidens berättande. Tanken var att de skulle presentera en innovativ teknisk lösning cirka 5–10 år framåt i tiden. Sex studenter valdes dessutom in i den så kallade Exekutiva gruppen som organiserade slutpresentationen med sponsring, PR, webbsida, tryckt bok, video med mera.

För varje fördjupningsområde fick grupperna en journalistisk story sig tilldelad, detta för att fokus inte skulle ligga på *vad* som skulle berättas utan snarare på *hur* det skulle kunna berättas. Det handlade framför allt om historiska nyhetshändelser aktuella under 2015 och 2016. Den journalistiska storyn matchades med fördjupningsområdena på följande sätt:

- Big data storytelling
  - Vietnamrörelsen
- Personalized storytelling
  - Ridöolyckan
- Interactive storytelling
  - Mordet på Olof Palme
- Overcoming shorter attention spans
  - De finska krigsbarnen
- Eyewitness storytelling
  - Den fria abortens införande
- Future of audio storytelling
  - Baltutlämningen
- Point of view filters
  - Den arabiska våren
- Virtual Reality storytelling
  - Pappamånaden införs
- Storytelling through computer games
  - Tjernobyllkatastrofen
- Our human senses and storytelling
  - Tunneln genom Hallandsåsen
- Cross-cultural storytelling
  - Företaget Apples födelse
- Storytelling through moving images
  - Liv på Mars
- Storytelling in advertising
  - (ingen journalistisk story)

Det var inte helt lätt att berätta om Tjernobyli-katastrofen genom ett dataspel. Eller att använda sig av Big data för att berätta om Vietnamrörelsen, eller att göra en audio-berättelse om Baltutlämningen. Dessutom fanns ju framtidsaspekten där, vilket försvårade uppgiften.

För att till exempel göra en journalistisk berättelse om liv på Mars genom att använda rörlig bild (moving images) gällde det att samarbeta med JMK-studenten på bästa sätt. För journaliststudenten gällde samma sak – att försöka dra nytta av KTH-studenternas kompetens på bästa sätt för att få jobbet klart.

Vad kan en journalist?

Den första utmaningen i projektfasen var att förstå vad de andra studenterna i gruppen var bra på. I många grupper var detta ett rejält hinder. Vad har man en journalist till egentligen, undrade KTH-studenterna. Vad kan de egentligen? Journalister kan ju inte ens programmera... Även journaliststudenterna var ibland funder samma på vad blivande civilingenjörer egentligen kan. Och kompetensen i studentgrupperna var i vissa fall ganska olika. En del studenter var väldigt tekniskt kompetenta och utvecklade raskt en prototyp på en app, eller programmerade en tjänst, medan andra var specialiserade inom media management och var bättre på affärsmodeller och kostnadskalkyler för nya tjänster.

Men den stora skillnaden var kanske de olika studentgruppernas problemlösningstrategier. För KTH-studenterna var det viktigt att sitta ned tillsammans i gruppen och definiera problemet, därefter diskutera vägen framåt och en möjlig lösning på problemet. För JMK-studenterna var den strategin ibland helt främmande. Där ville man hellre dela upp arbetet direkt, så att KTH-studenterna fick instruktioner om vad de skulle göra för att "hjälpa till", och journaliststudenten ville sedan fokusera på att jobba vidare enskilt och göra klart arbetet i rasande fart. Här behövde vi lärare i några fall komma in och medla och förklara att allas kunskap i gruppen är lika värdefull. Vi bad dem börja med att ta reda på vad var och ens kunskaper bestod i, och därefter lägga upp en gemensam arbetsplan.

Nästa utmaning var den kulturella. JMK-studenterna bestod enbart av svenskspråkiga personer, visserligen med olika bakgrund, men gruppen var ändå relativt homogen. I studentgruppen från KTH fanns 20 utbytesstudenter från 13 olika länder, samtliga utan kunskaper i svenska och med engelska som främmande språk. Det innebar att det var svårt att kommunicera, ibland även på engelska.

Konsten att tänka själv

Men kanske ännu svårare var det att förstå de underliggande kulturella skillnaderna mellan olika studenter. Svenska studenter är tränade i att tänka själva och ifrågasätta källor och auktoriteter. Kanske gäller det journaliststudenter i ännu högre grad än KTH-studenter, men även svenska KTH-studenter i medieteknik är ganska bra på att ha en egen åsikt. Detta är inte fallet för många av studenterna från exempelvis Kina eller forna östblocket. Att jobba självständigt i projektgrupper kring något så abstrakt som framtidens berättande visade sig oväntat svårt för exempelvis en studentgrupp som bestod av två kinesiska studenter, en student från Ukraina och en från Litauen.

I samband med redovisningarna efter Robb Montgomerys mini-hackathon fick projektgrupperna presentera ett första utkast på sin idé. Resultatet var väldigt blandat. En del grupper hade redan hunnit göra en kort film, andra hade en muntlig redogörelse, och några hade kört fast. Men trots det var resultatet förvånansvärt bra.

Följande åtta veckor arbetade projektgrupperna på relativt självständigt. Här var det nu upp till studenterna att bestämma om de ville fortsätta samarbeta över universitetsgränserna. JMK-studenterna hade en inlämning av en stor separat slutuppgift i december, så många av dem bestämde sig för att satsa enbart på den och inte fortsätta med KTH-studenterna på grund av tidsbrist. Men några av dem arbetade vidare tillsammans. I slutet av terminen hade några grupper hållit fast vid den ursprungliga tanken med en journalistisk berättelse och ett fördjupningsområde, medan andra grupper släppte den journalistiska storyn och enbart gick vidare med fördjupningsområdet.

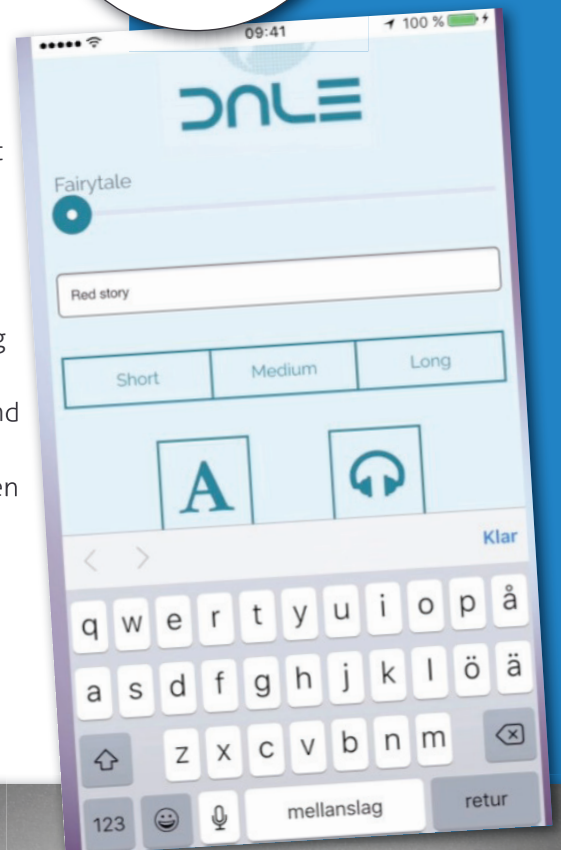
Tre veckor efter Robb Montgomerys mini-hackathon gjordes en avstämning med korta presentationer av varje grupp, och sedan arbetade grupperna vidare fram till den stora slutpresentationen den 17 december.

Framgångsreceptet var samarbete

Vid slutpresentationen fick studenterna visa de filmer som de producerat om sitt arbete, och de redovisade även muntligt sina tankar, idéer och slutsatser. (Filmer, presentationer och bokkapitel finns tillgängliga på www.futureofmedia.se.) Även här var resultatet ganska blandat. En del grupper hade inte lyckats komma fram till något lysande slutresultat. Andra grupper glänste. Men det gick att kombinera teknik och journalistik på nya spännande sätt! Och för oss lärare var det i flera fall en häftig upplevelse att se kreativiteten flöda på nya och oväntade sätt i mötet mellan journalistik och teknik. Vi hade lyckats få till ett samarbete mellan två universitetskurser, mellan två yrkesgrupper, och mellan två discipliner.

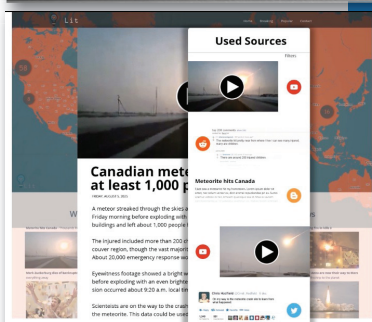
Framgångsreceptet för de grupper som lyckades bra var att de hade samarbetat. De visste tidigt vad var och en i projektgruppen var bra på. De visste hur de skulle utnyttja varandras kompetenser på bästa sätt. Och de hade en projektledare som förde arbetet framåt.

SLUTPRESENTATIONERNA
finns på:
futureofmedia.se/storytelling/

THE YEAR IS 2025 AND THIS IS OUR STORY...

The year is 2020 and this is our story

Medie
världen
Premium

Innan kursen startade fick studenterna fylla i en enkät. Och efter kursens slut intervjuades samtliga studenter som medverkat från JMK av universitetslektor Gunilla Hultén, och en KTH-student i varje projektgrupp intervjuades av mig. Resultatet av intervjuerna var mycket intressant. Samtliga studenter angav att de hade velat ha ett ännu tätare samarbete med den andra studentkategorin. De beklagade tidsbristen, och hade gärna sett ett upplägg där alla moment under hösten var gemensamma. En sådan positiv syn på samarbetet hade vi nog inte vågat hoppas på.

Vi undersökte också vilken syn studenterna har på medieindustrins och sin egen framtid. Det visade sig att samtliga studenter från KTH ser positivt eller mycket positivt på framtiden för medieindustrin och sin egen yrkeskarriär. Här finns inga tveksamheter kring utvecklingen framöver. I synnerhet de kvinnliga KTH-studenterna är övertygade om att de går en positiv framtid till mötes. Även JMK-studenterna är positiva kring sina egna framtidsutsikter i mediebranschen. Ingen av studenterna på de båda universiteterna angav att de inte kommer att arbeta i mediebranschen om fem år. Här ligger grupperna relativt jämnt.

Storytelling värderas högt

När det gäller vilken typ av kunskap som är viktigast i medieindustrin i framtiden ansåg studenterna att kunskaper i design och användbarhet (design and usability) kommer på första plats, följt av förmåga att samarbeta (ability to cooperate).

Intervjuerna och enkäten visar att KTH-studenterna helst vill arbeta med design, medan JMK-studenterna vill arbeta med storytelling framöver. Rent generellt värderas storytelling mycket högt bland blivande journalister.

Slutligen visade intervjuerna att KTH-studenterna anser att KTH är ett mycket homogent universitet, och att samarbetet med JMK gav dem nya perspektiv och infallsvinklar på exempelvis media. "Samarbetet handlade också om att lära känna sig själv genom att möta andra", som en student uttryckte saken.

JMK-studenterna ansåg att det var lättare att samarbeta med studenter från andra kulturer än med svenska KTH-studenter. De utländska studenterna uppfattades som öppna och nyfikna människor, medan de svenska studenterna uppfattades som att de inte prioriterade kursen, utan mest tänkte på sina betyg.

"KUNSKAPER I DESIGN
OCH ANVÄNDBARHET
(DESIGN AND USABILITY)
KOMMER PÅ FÖRSTA PLATS,
FÖLJT AV FÖRMÅGA ATT
SAMARBETA (ABILITY TO
COOPERATE)"

SLUTSATSER:

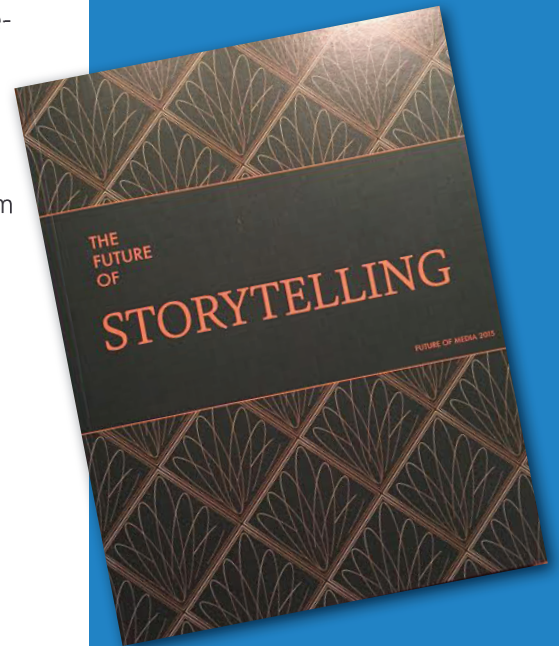
- » Den här typen av interdisciplinära samarbeten mellan olika utbildningar är oerhört värdefullt för studenterna, för lärarna och för industrin.
- » Samarbetet ger möjlighet att få nya synsätt på saker, och man lär sig mycket genom att stöta på olika typer av hinder och utmaningar.
- » I dagens och framtidens medielandskap kommer mycket av innovations- och utvecklingsarbetet att ske i projektgrupper, och för att få maximal framgång bör dessa grupper bestå av olika yrkeskategorier med skilda kompetenser.
- » I projektgrupperna är alla kompetenser lika viktiga, och det är viktigt att alla är med redan i inledningsskedet av projektet för att känna sig delaktiga och bidra till gruppens arbete. Det är några av slutsatserna från vår studie som vi tar med oss in i framtiden.

ÅTTA RÅD

– till den som vill arbeta med blandade projektgrupper i utvecklingsprojekt:

- 1,** Förklara och motivera tidigt i inledningsskedet av projektet varför det genomförs och vad målet är.
- 2,** Var noggrann med sammansättningen av projektgruppen. Det är viktigt att personer med skilda kompetenser finns med. Tänk på eventuella kulturella skillnader.
- 3,** Inled arbetet med att klargöra vad var och ens kompetens är. Allas kunskaper är lika viktiga, och alla måste veta vad var och en är bra på.
- 4,** Utse en projektledare. Det är viktigt att någon i gruppen har huvudansvaret, kan fatta beslut och driva arbetet framåt.
- 5,** Börja med att definiera problemet som ska lösas. Definiera också nyckelbegrepp tillsammans så att alla har samma syn på vad de innebär.
- 6,** Utforma därefter en arbetsplan och dela om möjligt upp arbetet mellan deltagarna i gruppen.
- 7,** Se till att alla i projektgruppen är med från början i arbetet, och inte kommer in senare och får sig uppgifter tilldelade.
- 8,** Se till att det är högt i tak i projektgruppen, så att alla kan känna att de kan uttrycka sin åsikt, även om det är projektledaren som håller i rodet.

Civilingenjörsutbildningen i Medieteknik vid KTH har funnits i sin nuvarande form sedan 1999. Kursen Future of Media har funnits i tolv år, varje år med ett nytt tema. Tidigare års teman har exempelvis varit Future of Magazines (2012), Future of News (2013), Future of the Digital Commons (2014).

Kursen Storylab utvecklades av Matilda E. Hanson, journalist och lärare vid JMK, under hösten 2015. Den fokuserade på framtidens berättande, med särskilt fokus på berättande i mobilen. Projektet genomfördes inom ramen för JMK-studenternas kandidatkurs under deras sista termin.

Medie
världen
Premium